भा.कृ.सं.प.-राष्ट्रीय डाळिंब संशोधन केंद्र

पत्ता - एन.एच. 65, सोलापूर-पुणे हायवे, केगांव,
सोलापूर, महाराष्ट्र -413255
दूरध्वनी: 2354330, 2350074, 2350263, Fax: 0217-2353533, 0217-2350262 (संचालक)
ई-मेल:nrcpomegranate@gmail.com, director@nrcpomegranate.org
rkrishnapal@gmail.com contact@nrcpomegranate.org
संकेत स्थळ:www.nrcpomegranate.org
(ISO 9001:2008 Certified Institute)

पावसाच्या पडलेल्या खंडामुळे उद्‌भविलेल्या परिस्थितीत डाळिंबाचे आपत्कालीन व्यवस्थापन सल्ला :

अ) शेतातील ओलाव्याचे संवर्धन करणे

- ***भर घालणे*** : झाडाच्या खोडाभोवती 10-12 इंच उंचीचे आणि 35-40 इंच रूंदीचे (1 मी.) गादी वाफे तयार करणे.
- ***आच्छादने*** : सेंद्रीय आच्छादन म्हणून डाळवर्गीय पिकांचे अवशेष किंवा उसाचे पाचट यांचा उपयोग करणे.
- ***आंतर पिके*** : आंतर पिक म्हणून मटकी, मुग, धैंचा, ताग या सारखी कमी उंचीची व कमी पाणी शोषणाऱ्या पिकांची पेरणी करावी . हयापैकी योग्य पिकाची पेरणी ही डाळिंबातील रोग व किडींचा प्रादुर्भाव विचारातुन घेऊन करावी, जेणेकरुन वाया जाणारे पाणी उपयोगात आणुन मुख्य पिकाच्या उत्पान्नातील तुट भरून काढता येईल.
- ***तणे*** : किटकनाशके फवारणीतुन किड व्यवस्थापन करुन, तणांचा उपयोग हिरवळीचं आच्छादन म्हणून करुन घेण्यासाठी झाडाच्या वाफ्यातील तण काढणे टाळावे.

ब) जमिनीतील पाण्याचे संवर्धन

- शेतीतील कुपनलिका पाण्याची गरज असेल तेव्हाच वापराव्यात.

क) झाडाचा घेर /पिक/पाणी व्यवस्थापन

- ***विश्राम अवस्थेतील बाग*** : झाडाला फक्त जगवण्या इतकेच पाणी दयावे व आवश्यक तेवढीच पाने ठेवण्यासाठी झाडांची छाटणी करावी.
- ***20-30 दिवसांत फळ तोडणीसाठी असलेली बाग*** : झाडांना,फळांचा भार,मृदेचा प्रकार आणि हवामान या प्रमाणे गरजेनुसार कमीत कमी पाणी दयावे. झाडांवरिल फळ नसलेल्या फांदया, पान फुटवे काढवेत.
- ***बहार घेतलेली बाग*** : झाडांवर फळांचा अतिभार ठेवू नये (विरळणी करावी) आणि दर 15 दिवसानंतर दिसुन येणारी पानफुटवे काढावित. फळांचा हा भार झाडाची वाढ व घेर विचारात घेवूनच ठेवावा. सामान्य वातावरणात फळांचा मध्यम भार ठेवण्यासाठी खाली दिलेल्या तक्त्याचा उपयोग करावा.जेव्हा पाऊस नसेल तेव्हा बागेस पाणी दयावे.

सामान्य वातावरणात फळांची मध्यम संख्या

अ.क्र	झाडाचे वय (वर्षे)	प्रतिझाड फळांची संख्या
1	2	20-25
2	3	35-45
3	4	50-80
4	5 वर्षा पुढील	85-100

ड) खतांचा वापर

पुरेश्या पाण्या अभावी अर्धवट विरघळल्यामुळे खतांचे उपयोग होत नाही व ती वाया जातात म्हणून खतांचा वापर कमी करावा.अशा परिस्थितीत फर्टिगेशन (विद्राव्य खते देणे) अधिक फायदयाचे राहील.

ई) रोग व किडींचे व्यवस्थापन

कमी पाऊस असेल परंतु रोग व किडीस पोषक तापमान (25-30° सें) उच्च आर्द्रता (50% पेक्षा जास्त) आणि काही भागात जर अधुनमधुन रिमझिम पाऊ स असेल तर, असे वातावरण तेलकट डाग, मर रोग, ॲन्थ्रॅक्नोस आणि कोलेटोट्रिकम युक्त फळ कुज, फायटोप्थोरा ब्लाईट आणि इतर बुरशीजन्य ठिपके व व कुजवा यांच्या वाढीस पोषक असते. कोवळया पाने फुटीवर फुलकीड, पाने खाणारी अळी, फळअळी आणि रस शोषणारा पतंग आदींचा प्रादुर्भाव वाढतो; म्हणून अशा परिस्थितीत प्रादुर्भाव कमी करण्यासाठी योग्य उपाय योजना कराव्यात किड व रोगांच्या व्यवस्थापनासाठी शेतकरी बांधवांनी रा.डा.सं.कें, ने शिफरास केलेल्या मृग बहार पिकासाठी असलेले फवारणी वेळापत्रकाचा अवलंब करावा. (हे वेळापत्रक www.nrcpomegranate.org हया संकेत स्थळावर इंग्रजी व मराठी भाषेत उपलब्ध आहे.) अधिक माहीतीसाठी संपर्क साधा - 0217-2350074